

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน
ขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5

THE GUIDELINES FOR CREATIVE LEADERSHIP DEVELOPMENT OF
SCHOOL ADMINISTRATORS IN OPPORTUNITY EXPANSION SCHOOL,
DET UDOM DISTRICT, UNDER THE OFFICE OF UBON RATCHATHANI
ELEMENTARY EDUCATION SERVICE AREA 5

¹กุลสิทธิ์ คงสิน และ ²เมธาวี โชติชัยพงศ์

¹Kunlasit Kongsin and ²Methavee Chotchaipong

มหาวิทยาลัยราชธานี, ประเทศไทย

Ratchathani University, Thailand

¹iis.artingnong@hotmail.com

Received: September 17, 2023; **Revised:** November 25, 2023; **Accepted:** December 1, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน และ 2) นำเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 224 คน จำแนกเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 13 คน และครูผู้สอน 211 คน และผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 5 คน และครูผู้สอน จำนวน 3 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .93 และแบบสัมภาษณ์ มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความต้องการจำเป็น และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน

¹ นักศึกษา, หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชธานี

² อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชธานี

ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ รองลงมา คือ ด้านการสร้างควมไว้วางใจในองค์กร และด้านที่มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ ด้านการทำงานเป็นทีม และ 2) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน มีแนวทาง ดังนี้ (1) ด้านการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารควรสร้างความร่วมมือ ร่วมกันแก้ไขปัญหา เปิดโอกาส และรับฟังความคิดเห็นของครู และบุคลากร และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาคิดพิจารณาแก้ปัญหาอย่างตรงจุดและสร้างสรรค์ (2) ด้านการสร้างควมไว้วางใจในองค์กร ผู้บริหารควรมีการวิเคราะห์อย่างต่อเนื่องถึงผลการปฏิบัติงานของครู และบุคลากร ตลอดจนเน้นการควบคุมการปฏิบัติงานของครู และบุคลากร เพื่อติดตามเฝ้าดูผลการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพื่อนำไปพัฒนา ปรับปรุง และแก้ไข (3) ด้านการส่งเสริมการมีทัศนคติเชิงบวกในการทำงาน ผู้บริหารควรกำหนดวิสัยทัศน์อย่างสร้างสรรค์เกี่ยวกับระบบการทำงานร่วมกันของครู และบุคลากร โดยมีการสนทนากับครู และบุคลากร ถึงความสำเร็จ หรือล้มเหลวในการทำงาน เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพสูงสุด (4) ด้านการเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผู้บริหารควรกำหนดวิสัยทัศน์ ค่านิยมขององค์กรอย่างชัดเจน วิเคราะห์และการนำข้อมูลเชิงสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในองค์กร เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้ และ (5) ด้านการมีประสิทธิภาพการสื่อสารภายในองค์กร ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครู และบุคลากรมีการตรวจสอบความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งทางความคิด

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the present states and desired states of creative leadership of school administrators, and 2) to propose guidelines for creative leadership development of school administrators. The sample was defined by using Krejcie & Morgan's table (1970), total numbers were 224 subjects, consisted of 13 administrators and 211 teachers. Eight informants included 5 administrators and 3 teachers. The research tools were a questionnaire with reliability value of .93, and an interview form with IOC values of 1.00 in all items. The statistics included Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation, and Content Analysis. The research findings were: 1. The present states of creative leadership of school administrators as a whole were at the moderate level while the desired states of creative leadership of school administrators as a whole were at the high level, and the needs for creative leadership development of school administrators were at the highest level. The highest mean score was the aspect of Achievement Reinforcement, followed by the aspect of Trust Building in Organization, while the lowest mean score was the Teamwork. And 2. Guidelines for the development of creative leadership of school administrators were 1)

Teamwork aspect, administrators should create collaboration, problem solving involvement, provide settings for opinions and opportunities for teachers, personnel, and stakeholders and bring all data to consideration in order to solve the problem at the point and creatively. 2) Trust building aspect, administrators should continuously analyze teachers' and personnel's performance, focusing on controlling and monitoring work as planned in order to correct and improve school work. 3) Promoting optimistic attitude toward job aspect, administrators should define creative vision with teacher and personnel participation by communicate with teachers and personnel on both success and failure for higher achievement. 4) Achievement reinforcement aspect, administrators should define organizational value vision clearly, analyze and make use of information to realize set goals. And 5) Efficient communication in organization aspect, administrators should promote teachers and personnel detect the understanding of messages between senders and receivers in order to reduce conflicts.

Keywords: development guidelines, creative leadership of administrator, opportunity expansion school

บทนำ

ภาวะผู้นำ เป็นความสามารถของบุคคลหนึ่งที่จะจูงใจหรือใช้อิทธิพลต่อผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อปฏิบัติการและอำนวยการโดยใช้กระบวนการสื่อความหมาย หรือการติดต่อกันและกัน ให้ร่วมใจกับตนดำเนินการจนกระทั่งบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของเป้าหมายที่กำหนดไว้ (ยาเบ็น เรื่องจรูญศรี, 2552) ดังที่ วิโรจน์ สารรัตน์ (2557) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้นำควรมีลักษณะเป็นนักวิสัยทัศน์ มีทัศนยะในระยะยาว มองไปข้างหน้า มีความสามารถในการสร้างอนาคต สามารถวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กรที่ได้รับผลกระทบจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และเทคโนโลยี การส่งเสริมการเรียนรู้ การเป็นตัวของตัวเอง มีวินัยในตนเอง มุ่งการเปลี่ยนแปลง ริเริ่มสร้างสรรค์ให้เกิดประสิทธิผล ทำสิ่งที่ถูกต้อง และมุ่งการพัฒนา แก้ปัญหา และตัดสินใจแบบมีส่วนร่วม รวมถึงการกระจายอำนาจ เชี่ยวชาญในบริบทเชิงยุทธศาสตร์ กระตุ้น ระดมพลัง บันดาลใจ สร้างความไว้วางใจ และเสริมพลังอำนาจให้คนอื่น ส่วน รัตนา เหลืองงาม (2562) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้ที่มีภาวะผู้นำ เป็นผู้ชักนำ จูงใจ ชี้นำใช้อำนาจที่มีอยู่ในรูปแบบต่างๆ กระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาให้ยินดี เต็มใจ พร้อมใจ กระตือรือร้น หรือร่วมดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ต้องการ ซึ่งสิ่งที่ผู้นำโรงเรียนในอนาคตควรมีเพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาภาวะผู้นำ ได้แก่ ความสามารถเชิงวิสัยทัศน์ การวางแผนและการกำหนดเป้าหมายขององค์กร ความสามารถในการทำงานแบบมีส่วนร่วม ความสามารถในการสื่อสารแบบมีประสิทธิผล ความสามารถในการสร้างทีม ความสามารถในการดำเนินกระบวนการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วม

ร่วม ความสามารถในการจัดการแก้ปัญหา และความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ และการริเริ่มในการเปลี่ยนแปลงองค์กร

แนวคิดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ได้รับการพัฒนาโดย Ash and Persall ที่เชื่อว่า “ในโรงเรียนหนึ่งอาจมีผู้นำได้หลายคน ซึ่งแสดงบทบาทการใช้ภาวะผู้นำในลักษณะต่าง ๆ มากมาย บทบาทภาวะผู้นำจึงมิได้จำเพาะเจาะจงแต่ผู้บริหารเท่านั้น” แต่หน้าที่ของผู้บริหาร คือ การสร้างโอกาสการเรียนรู้ให้แก่ ครู อาจารย์ และบุคลากรต่าง ๆ เพื่อเป็นช่องทางให้คนเหล่านั้นได้พัฒนาตนเอง เข้าสู่การเป็นผู้นำที่สร้างสรรค์ (Productive leaders) โดยมีมุมมองว่า “ครู คือ ผู้นำ (Teacher as leader) โดยมีครูใหญ่ คือ ผู้นำของผู้นำ (Leader of leaders)” อีกทอดหนึ่ง (สิทธิศักดิ์ ชาวเมืองโขง, 2555) Ash and Persall (2000) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้นำเชิงสร้างสรรค์ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สำคัญ 5 ประการ ได้แก่ การทำงานเป็นทีม การสร้างความไว้วางใจในองค์กร การส่งเสริมการมีทัศนคติเชิงบวกในการทำงาน การเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการมีประสิทธิภาพการสื่อสารภายในองค์กร ดังนั้น การบริหารการศึกษาในยุคปัจจุบัน ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่เพื่อบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบใหม่ หากผู้บริหารสถานศึกษามีความเป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์แล้ว จะทำให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 มีจำนวน 32 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 3 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 29 โรงเรียน การดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบปัญหาหลายประการ เช่น 1) โครงการ/กิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษา “โรงเรียนสุจริต” กิจกรรมบริษัทสร้างการดี เป็นกิจกรรมกิจกรรมที่มุ่งเน้นการสร้างผลิตภัณฑ์ภายใต้บริบทการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้ตามความเหมาะสม พบว่า การจัดสรรงบประมาณให้ดำเนินกิจกรรมเป็นช่วงท้ายไตรมาสที่ 4 ทำให้ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมไม่เพียงพอ ผู้รับผิดชอบขาดความรู้อย่างเข้าใจในการดำเนินกิจกรรม ขาดการนิเทศ ติดตาม การดำเนินกิจกรรม ขาดการส่งเสริม สนับสนุน จัดเวทีนำผลงานกิจกรรม มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามโครงการโรงเรียนสุจริต และขาดการประชาสัมพันธ์ 2) โครงการ/กิจกรรมการประชุมขยายผลการใช้ระบบการรายงาน ตรวจสอบและจัดเก็บแบบรายงานผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ปพ.3) ออนไลน์ มีแนวทางแก้ไข คือ ควรมีการจัดอบรมทุกปีการศึกษา และควรจัดอบรมก่อนดำเนินการจัดทำ ปพ.1, ปพ.2 และ ปพ.3 และให้มีการจัดอบรมอย่างต่อเนื่อง และ 3) โครงการ/กิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ปัญหาอุปสรรคคือ เนื่องจากมีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และมีผู้ติดเชื้อจำนวนมากอย่างต่อเนื่อง ไม่สามารถดำเนินโครงการ/กิจกรรม ตามรูปแบบการจัดค่ายลูกเสือต้านยาเสพติด หลักสูตร 2 คืน 3 วัน ส่งผลให้ต้องมีการปรับเปลี่ยนมาเป็นรูปแบบการสนับสนุนสื่อ/อุปกรณ์ การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา และยังพบอุปสรรคว่า โรงเรียนบางแห่งขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้าน IT ทำให้ต้องใช้เวลาในการเรียนรู้ระบบรายงานข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาต่าง ๆ เนื่องจากผู้เกี่ยวข้องไม่ได้จัดทำสารสนเทศงานที่รับผิดชอบไว้ หรือมีแต่รูปแบบเอกสาร (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5, 2565) จากข้อมูลข้างต้น แสดงให้เห็นว่า บุคลากรใน

สังกัดสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ถ้าไม่ได้รับการปรับปรุง และแก้ไข อาจจะทำให้การบริหารจัดการภายในโรงเรียนขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ รวมทั้งคุณภาพการศึกษาอาจไม่เป็นไปตามมาตรฐานตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่จะช่วยในการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อนำพาสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ พัฒนาบุคลากร และนักเรียน ให้พร้อมต่อการแข่งขัน และมีความทันสมัย ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ซึ่งคาดว่าจะผลการวิจัยจะนำไปใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายและวางแผน เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารสถานศึกษา ด้านกระบวนการบริหารจัดการและพัฒนาให้มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ มาช่วยในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน และก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอน ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 มีจำนวน 32 โรงเรียน มีประชากร รวมทั้งสิ้น จำนวน 537 คน จำแนกเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 32 คน และครูผู้สอน 505 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอน ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอดงขุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 224 คน จำแนกเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 13 คน และครูผู้สอน 211 คน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ซึ่งใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นหน่วยของการสุ่ม และสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับสลาก

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขั้นตอนนี้ มุ่งศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ โดยศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอดงขุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ซึ่งได้ศึกษาตามแนวคิดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของ Ash and Persall (2000) ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ การทำงานเป็นทีม การสร้างความไว้วางใจในองค์กร การส่งเสริมการมีทัศนคติเชิงบวกในการทำงาน การเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการมีประสิทธิภาพการสื่อสารภายในองค์กร

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเรื่อง สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอดงขุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบบสอบถาม มีค่า IOC ระหว่าง .67-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .93

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความต้องการจำเป็น (PNI modified)

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอดงขุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5

1. กลุ่มเป้าหมาย (ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์)

ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 5 คน และครูผู้สอน จำนวน 3 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น จำนวน 8 คน ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอดงขุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ซึ่งได้มาโดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอดงขุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ตามแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของ Ash and Persall (2000) ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่

การทำงานเป็นทีม การสร้างความไว้วางใจในองค์กร การส่งเสริมการมีทัศนคติเชิงบวกในการทำงาน การเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการมีประสิทธิภาพการสื่อสารภายในองค์กร

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอดงขุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured interview) ซึ่งแบบสัมภาษณ์ มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา และการหาความถี่

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอดงขุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 สรุปผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็นของสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอดงขุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารโรงเรียน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
การทำงานเป็นทีม	3.38	.34	ปานกลาง	4.45	.33	มาก	.146	5
การสร้างความไว้วางใจในองค์กร	3.36	.31	ปานกลาง	4.47	.29	มาก	.248	2
การส่งเสริมการมีทัศนคติเชิงบวกในการทำงาน	3.43	.44	ปานกลาง	4.40	.27	มาก	.220	3
การเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	3.29	.29	ปานกลาง	4.58	.23	มากที่สุด	.282	1
การมีประสิทธิภาพการสื่อสารภายในองค์กร	3.50	.36	ปานกลาง	4.35	.38	มาก	.195	4
รวม	3.39	.17	ปานกลาง	4.45	.12	มาก	.238	

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็นของสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอดงขุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยรวมและรายด้าน

1.1 สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอดงขุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ใน

ระดับปานกลาง ทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีประสิทธิภาพการสื่อสารภายในองค์กร ด้านการส่งเสริมการมีทัศนคติเชิงบวกในการทำงาน ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการสร้างควมไว้วางใจในองค์กร และด้านการเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามลำดับ

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือ ด้านการเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการสร้างควมไว้วางใจในองค์กร ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการส่งเสริมการมีทัศนคติเชิงบวกในการทำงาน และด้านการมีประสิทธิภาพการสื่อสารภายในองค์กร ตามลำดับ

1.3 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ ด้านการเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ รองลงมา คือ ด้านการสร้างควมไว้วางใจในองค์กร ด้านการส่งเสริมการมีทัศนคติเชิงบวกในการทำงาน ด้านการมีประสิทธิภาพการสื่อสารภายในองค์กร และด้านที่มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ ด้านการทำงานเป็นทีม ตามลำดับ

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน มีแนวทาง ดังนี้ 1) ด้านการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารควรสร้างความร่วมมือ ร่วมกันแก้ไขปัญหา เปิดโอกาส และรับฟังความคิดเห็นของครู และบุคลากร และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาคิดพิจารณาแก้ปัญหาอย่างตรงจุดและสร้างสรรค์ 2) ด้านการสร้างควมไว้วางใจในองค์กร ผู้บริหารควรมีการวิเคราะห์อย่างต่อเนื่องถึงผลการปฏิบัติงานของครู และบุคลากร ตลอดจนเน้นการควบคุมการปฏิบัติงานของครู และบุคลากร เพื่อติดตามเฝ้าดูผลการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพื่อนำไปพัฒนา ปรับปรุง และแก้ไข 3) ด้านการส่งเสริมการมีทัศนคติเชิงบวกในการทำงาน ผู้บริหารควรกำหนดวิสัยทัศน์อย่างสร้างสรรค์เกี่ยวกับระบบการทำงานร่วมกันของครู และบุคลากร โดยมีการสนทนากับครู และบุคลากร ถึงความสำเร็จ หรือล้มเหลวในการทำงาน เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพสูงสุด 4) ด้านการเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผู้บริหารควรกำหนดวิสัยทัศน์ ค่านิยมขององค์กรอย่างชัดเจน วิเคราะห์และการนำข้อมูลเชิงสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในองค์กร เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้ และ 5) ด้านการมีประสิทธิภาพการสื่อสารภายในองค์กร ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครู และบุคลากรมีการตรวจสอบความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งทางความคิด

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอดงขุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 อภิปรายในประเด็น ดังต่อไปนี้

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอดงขุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 อภิปรายดังนี้

1.1 สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอดงขุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีประสิทธิภาพการสื่อสารภายในองค์กร ด้านการส่งเสริมการมีทัศนคติเชิงบวกในการทำงาน ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการสร้างควมไว้วางใจในองค์กร และด้านการเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามลำดับ ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ในภาวะปัจจุบัน เมื่อเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อาจเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ยังบริหารงานในโรงเรียน ไม่มีประสิทธิภาพ หรืออาจยังไม่เป็นระบบเท่าที่ควร ยังใช้ภาวะผู้นำในการบริหารสถานศึกษาน้อยเกินไป ซึ่งอาจเป็นเพราะปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม อย่างรวดเร็ว ทำให้ผู้บริหารบางส่วนปรับตัวไม่ทันต่อเหตุการณ์ และผู้บริหารบางส่วนอาจบริหารงานโดยใช้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ไม่เหมาะสม บริหารงานในโรงเรียนได้ยังไม่เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ในยุคปัจจุบัน บุคลากรในโรงเรียนจึงยังไม่ยอมรับในบทบาทและความสามารถในการบริหารจัดการที่ขาดความท้าทายในการทำงาน เช่นเดียวกับ ศิริวัฒน์ เมฆมล และคณะ (2565) ที่ได้กล่าวไว้ในบทความวิชาการ เรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ความตอนหนึ่งว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควรในการกำหนดเป้าหมาย และการวางแผนกลยุทธ์ในการดำเนินงานของสถานศึกษา ไม่ทันกับกระแสความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ยังไม่บรรลุเป้าหมาย ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องแสดงบทบาทความเป็นผู้นำที่มีความสามารถในการปรับตัวให้เหมาะสมกับบริบทของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสภาวะสังคมปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ แก้วมณี ปัทมะ (2564) ที่ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารจะต้องมีความสามารถในการนำบุคคลอื่น ๆ อย่างสร้างสรรค์ มีความคิดเชิงบวก สามารถจูงใจ หรือให้บุคคลอื่น ๆ ทำงานให้ประสบความสำเร็จบรรลุ

ตามเป้าหมาย มีวิจารณ์ญาณในการตัดสินใจ สามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างสร้างสรรค์ ปรับตัวและยืดหยุ่นเข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้ดี

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอดงขุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือ ด้านการเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการสร้างควมไว้วางใจในองค์กร ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการส่งเสริมการมีทัศนคติเชิงบวกในการทำงาน และด้านการมีประสิทธิภาพการสื่อสารภายในองค์กร ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สถานการณ์ของโลกในปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อโลกหลายด้านไม่ว่าจะเป็น ภาควิชาการศึกษา ความผันผวนทางเศรษฐกิจ การเข้าสู่สังคมสูงวัย การปรวนแปรของสภาพภูมิอากาศ ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ภัยพิบัติทางธรรมชาติ และการระบาดของโรคภัย (พรณิภา งามเลิศ และคณะ, 2563) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชูติมา สิริรอด (2565) ที่ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องจากบุคลากรยังต้องการและคาดหวังให้ผู้บริหารเป็นแบบอย่างและสร้างแนวทางการปฏิบัติงานโดยมีความรอบรู้อย่างแท้จริง และสามารถวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งภายในและนอกองค์กร เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้องตามบริบท ส่งเสริมบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ไม่ใช้อำนาจจนเกินไป ตั้งเป้าหมายในการทำงานเป็นระยะ ๆ โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ จัดประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น วางแผนการดำเนินงาน และเสนอแนะวิธีการแก้ปัญหาาร่วมกัน และมีทักษะและความสามารถในการประสานงานติดต่อสื่อสารกับบุคลากรในแต่ละทีมได้อย่างหลากหลายและทันเวลา

1.3 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอดงขุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ ด้านการเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ รองลงมา คือ ด้านการสร้างควมไว้วางใจในองค์กร ด้านการส่งเสริมการมีทัศนคติเชิงบวกในการทำงาน ด้านการมีประสิทธิภาพการสื่อสารภายในองค์กร และด้านที่มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ ด้านการทำงานเป็นทีม ตามลำดับ จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ ด้านการเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ส่วนใหญ่ยังต้องการให้ผู้บริหารแสดงออกถึงการบริหารงานได้ภายใต้ความเหมาะสมด้านเวลา มีความรอบรู้ มีความคิดริเริ่ม สามารถคิดไตร่ตรอง และวางแผนเกี่ยวกับสถานการณ์ต่าง ๆ ขององค์กรได้อย่างครอบคลุม สามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาองค์กรร่วมกับผู้ปฏิบัติงาน รวมถึงแนะนำแนวทางการปฏิบัติงานที่ถูกต้องให้กับบุคลากรได้อย่างถูกต้องเหมาะสม มีการใช้นวัตกรรมใหม่ ๆ ที่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้กับองค์กร และสนับสนุนให้บุคลากรได้รับโอกาสในการเพิ่มพูนความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เช่นเดียวกันกับ กาญจนา รูปสูง และ ศันสนีย์ จะสุวรรณ (2565) ในบทความวิชาการ เรื่อง สมรรถนะ

ผู้บริหารสถานศึกษาในความปกติใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ที่ได้เสนอไว้ว่า ผู้บริหารต้องมีการริเริ่มเป็นผู้นำ ท่ามกลางบริบทสังคมที่ในการเปลี่ยนแปลง ควรตระหนักถึงความสำคัญของการเปลี่ยนแปลง ศึกษาพัฒนาตนเองเพิ่มทักษะในด้านต่างๆ เข้าใจความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และมีความรู้และรอบคอบในการบริหาร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทวีภรณ์ วรชิน (2559) ที่ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาก้าวหน้าเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ผลการวิจัยพบว่า การใช้รูปแบบการพัฒนาก้าวหน้าเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา หลังการรับพัฒนา โดยรวมผู้บริหารมีการใช้พัฒนาก้าวหน้าเชิงสร้างสรรค์ ด้านการเป็นผู้นำที่มุ่งผลสำเร็จของงาน สูงที่สุดสุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก การบริหารสถานศึกษาในปัจจุบันมีความจำเป็นที่ต้องใช้การนำสถานศึกษาสู่ความสำเร็จในทุกๆ ด้าน หากไม่เร่งพัฒนาก้าวหน้าในด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านภาวะผู้นำที่มุ่งผลสำเร็จของงาน อาจทำให้การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาไม่เรียบร้อย ราบรื่น มีความเสี่ยงสูงต่อการประสบปัญหา และไม่สามารถนำพาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายอย่างมีคุณภาพ

2. แนวทางการพัฒนาก้าวหน้าเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอดงหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 มีแนวทาง ดังนี้ 1) ด้านการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารควรสร้างความร่วมมือ ร่วมกันแก้ไขปัญหา เปิดโอกาส และรับฟังความคิดเห็นของครู และบุคลากร และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาคิดพิจารณาแก้ปัญหาอย่างตรงจุดและสร้างสรรค์ 2) ด้านการสร้างควมไว้วางใจในองค์กร ผู้บริหารควรมีการวิเคราะห์อย่างต่อเนื่องถึงผลการปฏิบัติงานของครู และบุคลากร ตลอดจนเน้นการควบคุมการปฏิบัติงานของครู และบุคลากร เพื่อติดตามเฝ้าดูผลการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพื่อนำไปพัฒนา ปรับปรุง และแก้ไข 3) ด้านการส่งเสริมการมีทัศนคติเชิงบวกในการทำงาน ผู้บริหารควรกำหนดวิสัยทัศน์อย่างสร้างสรรค์เกี่ยวกับระบบการทำงานร่วมกันของครู และบุคลากร โดยมีการสนทนากับครู และบุคลากร ถึงความสำเร็จ หรือล้มเหลวในการทำงาน เพื่อให้เขามีประสิทธิภาพสูงสุด 4) ด้านการเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผู้บริหารควรกำหนดวิสัยทัศน์ ค่านิยมขององค์กรอย่างชัดเจน วิเคราะห์และก็นำข้อมูลเชิงสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในองค์กร เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้ และ 5) ด้านการมีประสิทธิภาพการสื่อสารภายในองค์กร ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครู และบุคลากรมีการตรวจสอบความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งทางความคิด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธิติสุดา แก้วหาญ และ ทนงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ (2564) ที่ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า มีแนวทางการพัฒนาก้าวหน้าเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร คือ ผู้บริหารควรมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการส่งเสริมการจัดการศึกษา สามารถคิดแก้ปัญหาในสถานการณ์คับขันได้ อย่างรวดเร็วและถูกต้อง สามารถเชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์เดิมมาใช้ในการบริหารงาน รวมทั้งกระตุ้น ครูและบุคลากรให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ การคิดนอกกรอบ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหา และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศรัญญา แยมะมัง และ วิเชียร รุ้ยนิยง (2565) ที่ได้วิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาก้าวหน้าเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดอาชีวศึกษา

จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า มีแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร คือ ผู้บริหารควรกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน และเป็นไปได้ เพื่อนำสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ และแสดงออกถึงบทบาทในการสื่อสารวิสัยทัศน์และจินตนาการที่จะนำความรู้ ความคิดมาใช้เพื่อแก้ปัญหา กระตุ้นให้บุคลากรร่วมมือปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ด้วยความคิดที่หลากหลายและสร้างสรรค์ ผลการวิจัยของ กชกร ชันติกรม และคณะ (2565) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า มีข้อเสนอแนะ คือ ผู้บริหารควรสร้างวิสัยทัศน์ที่ดี และชัดเจน และควรใช้วิสัยทัศน์เพื่อจูงใจให้ผู้อื่นปฏิบัติตามเพื่อช่วยสร้างศรัทธา และส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรที่มีความสามารถพิเศษให้มีความก้าวหน้าด้านวิชาชีพ

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แสดงให้เห็นว่า บุคลากรในโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ยังต้องการให้ผู้บริหารสถานศึกษา แสดงออกถึงการบริหารงานได้ ภายใต้ความเหมาะสมด้านเวลา มีความรอบรู้ คิดไตร่ตรอง และวางแผนเกี่ยวกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างรอบคอบ กำหนดทิศทางการพัฒนาโรงเรียนร่วมกับบุคลากร รวมถึงแนะนำแนวทางการปฏิบัติงานที่ถูกต้องให้กับบุคลากรได้อย่างถูกต้องเหมาะสม มีการใช้นวัตกรรมใหม่ ๆ ที่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้กับองค์กร และสนับสนุนให้บุคลากรได้รับโอกาสในการเพิ่มพูนความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องตระหนักและให้ความสำคัญในเรื่องการเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาองค์กร รวมถึงมีการแนะนำแนวทางการปฏิบัติงานที่ถูกต้องให้กับบุคลากรอย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศทั่วทั้งองค์กร

เอกสารอ้างอิง

- กชกร ชันติกรม, ขวนชม ชินะตังกูร และ กมลมาลย์ ไชยศิริธัญญา. (2565). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 7(6), 255-269.
- กาญจนา รูปสูง และ ศันสนีย์ จะสุวรรณ. (2565). สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในความปกติใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 16(1), 16-24.

- แก้วมณี ปัทมะ. (2564). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.
- ฐิติมา สิริอด. (2565). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา
ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5.
วารสารสถาบันวิจัยพัฒนธรรม, 9(3), 105-120.
- ทวีภรณ์ วรชิน. (2559). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย
ราชภัฏมหาสารคาม.
- จิตติสุตา แก้วหาญ และ ทนศักดิ์ คุ่มไชนะ. (2564). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร
สถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
หนองคาย. *Journal of Modern Learning Development*, 6(4), 164-175.
- พรรณีภา งามเลิศ, รุ่งนภา ตั้งจิตรเจริญกุล และ องค์อร สงวนญาติ. (2563). ผู้บริหารสถานศึกษา
ในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสัปปุริสธรรม. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 5(2), 789-803.
- ยาเป็น เรื่องจรรยาศรี. (2552, 10 ตุลาคม). แนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำ. ครุบ้านนอกบล็อก.
- รัตน์า เหลืองงาม. (2562). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อ
ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี
เขต 1 บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- วิโรจน์ สารรัตน์ะ. (2557, 20 ธันวาคม). การบริหารการศึกษาในและสำหรับศตวรรษที่ 21.
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน.
- ศรัญญา แยมะมั่ง และ วิเชียร รุ้ยนิง. (2565). ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำ
เชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น.
วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 12(3), 185-196.
- ศิริวัฒน์ เมฆมล, สุรางคนา มัณยานนท์ และ สุศักดิ์ หลาบมาลา. (2565). ภาวะผู้นำการ
เปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
อุบลราชธานี เขต 5. *วารสารพุทธศาสตร์ มจร อุบลราชธานี*, 4(2), 819-828.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. (2565). รายงานผลการดำเนินงาน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี
เขต 5.
- สิทธิศักดิ์ ชาวเมืองโขง. (2555, 12 กุมภาพันธ์). ภาวะผู้นำแบบสร้างสรรค์. GotoKnow.
<https://www.gotoknow.org/posts/384402>
- Ash, R. L. & Persall, M. (2000). *The principal as chief learning officer: Developing
teacher leader*. Samford University Birmingham
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities.
Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.

